NIEUWS UIT DE RESIDENTIE

Teraardebestelling Mr G. F. Evelein

Onder groote deelneming is gistermiddag op de begraafplaats Oud Eik en Duinen ter ruste gelegd het stoffelijk hulsel van mr G. F. Evelein, administrateur aan de Provinciale Griffie van Zuid-Holland.

Tot hen, die den overledene de laatste eer bewezen, behoorden de Commissaris der Koningin in de provincie Zuid-Holland, de minister van Staat jhr mr dr H. A. van Karnebeek, alle leden van Gedeputeerde Staten, te weten de heeren H. van Boeijen, mr E. J. M. H. Bolsius, P. de Bruin, jhr mr L. E. M. von Fisenne, Th. Henkels en mr J. D. Verbroek, de administrateurs mr S. H. Bloembergen, mr H. W. J. Mulder, mr J. W. Belinfante, de referendarissen mr J. H. Carp, C. Cardinaal, mr D. Simons, A. Kames en mr Torringa en andere ambtenaren, benevens personeel der Prov. Griffie, de oud-administrateur mr C. L. Modderman, de heeren Gaarlandt, burgemeester van Gouda namens den kring Gouda van burgemeesters en secretarissen, H. Robin, bestuurslid van de afd. Zuid-Holland van gemeente-ambtenaren, de heeren Crezee, burgemeester van De Lier, van Scheers, burg. van Alblasserdam, J. Kneppelhout, burg. van Hendrik Ido Ambacht, van Heesse, burg. van 's-Gravendeel, mr A. M. Grundemann, burg. van Berkel, K. Brug, burg. van Leiderdorp, du Boeuf van Maasland, jhr Stern, burg. en Kemper secr. van Voorburg, Roos van Lekkerkerk, Nieuwenhuisen, burg. van Schoonhoven met den secr. Boogaart, Boddens Hosang van Woubrugge, Kwint van Koudekerke, C. J. v. d. Lely, gemeentesecretaris van Monster, A. G. Delen van Noordwijk en G. A. Soetema van Pernis, prof. van Poelje, de gemeenteontvanger van Leiden de heer F. Filippo, W. Wagenaar, referendaris dep. van Financiën, ds Zwahler, predikant Ev. Luth. gemeente, met den voorz. v. d. gr. Kerkeraad den heer A. S. J. Fernandes en den voorzitter-ouderling C. A. Besanger. Voorts mr H. Rahdner, president-regent van het Wees- en Oude Liedenhuis, de regent de heer P. Furnee; mr I. M. J. van Rossem als oud-secretaris van Assen, Happel, lid van den Kerkeraad, mr dr Krämer, lid Kerkeraad en regent Oude Liedenhuis, mr dr J.J. Boasson, chef Sociale Zaken ter Gemeente secretarie, W. F. Wijthoff, referendaris Gemeente-secretarie, H. K. A. Vosbergen, gep. schoolhoofd te Vlaardingen, G. M. Kam, industrieel, dr Oorthuijs en vele anderen.

In de rouwkapel werd op het orgel ten gehoore gebracht een aria van Händel, daarna Psalm 119 en ten slotte „Jesus, meine Zuversicht". Tal van kransen en bloemstukken dekten de baar.

Als eerste spreker trad jhr Van Karnebeek naar voren. Spreker zeide, dat het geheele college van Gedeputeerden met hem naar hier was gekomen om mr Evelein de laatste eer te bewijzen. Sinds 1919 was de ontslapene aan de Provinciale Griffie van Zuid-Holland verbonden, nadat hij achtereenvolgens secretaris van Muiden, Enschede, Hilversum, Assen en Vlaardingen was geweest. Zijn werk als secretaris van laatstgenoemde gemeente trok zoozeer de aandacht, dat, toen de functie van referendaris, chef der derde afdeeling ter Provinciale Griffie was opengekomen, een beroep op hem werd gedaan om deze taak op zich te nemen.

Reeds in die dagen was deze taak belangrijk en omvangrijk. Doch in den loop der jaren is zij nog aanmerkelijk gegroeid en zwaarder geworden. Met volle kracht van lichaam en geest heeft hij zich aan dit werk gewijd en het licht van zijn arbeid is uitgestraald over het gewest; in het bijzonder was hij belast met het toezicht op de gemeentefinanciën. Dat hij in dien werkkring vele bestuurders van gemeenten van dienst is geweest, blijkt wel uit de aanwezigheid van zoovele burgemeesters uit deze provincie. Treffend is het, dat mr Evelein in het harnas is gestorven.

Zijn heengaan is een verlies van beteekenis voor de griffie. De herinnering aan mr Evelein zal in dit gewest blijven voortleven als aan een man, die voortreffelijk zijn taak heeft vervuld en de gemeenschap trouw heeft gediend. Hij ruste in vrede.

De heer Gaarlandt sprak vervolgens als voorzitter van den kring Gouda van burgemeesters en secretarissen en schetste den breeden kijk, welken mr Evelein op de financiën der gemeenten toonde te bezitten; de autonomie van de gemeenten, waarvan hij een groot voorstander was, heeft hij steeds hooggehouden. Hij was een beheerscht en afgemeten man, die werkte volgens een vaste lijn en die in zijn werkkring zeer veel kostbare adviezen heeft verschaft.

Namens ambtenaren ter Provinciale Griffie sprak mr Simons, die schetste de diepe verslagenheid, welke in het bijzonder op zijn afdeeling heerschte bij het vernemen van de tijding van het heengaan van mr Evelein. Vooral als leider heeft de ontslapene zijn voortreffelijke eigenschappen getoond; bovenal golden voor hem plichtsvervulling en trouw aan de publieke zaak. Hij was een lichtend voorbeeld, vrij ven elke sleur; zonder bevelen verkoos hij den weg der overreding en nimmer zocht hij zichzelf, doch hij koesterde steeds warme belangstelling voor anderen. Wij treuren, aldus spr, over zijn heengaan. Zijn nagedachtenis zal bij ons in hooge eere blijven.

Daarna voerde mr Couvée als een der oudste vrienden het woord. Deze wees er op, dat mr Evelein voor zichzelf heel weinig, doch van zichzelf zeer veel eischte; hij was erntig, ook in de vriendschap en wanneer hij adviezen gaf, waren dezen steeds wel overwogen.

Nog spraken mr Rahder namens det Evangelisch Lutherseh Weeshuis, ds Zwahler namens den grooten kerkeraad en ds Plaat, emeritus-predikant, als oud-vriend des huizes. Hierna werd de baar grafwaarts gedragen, waar een zoon voor de deelneming heeft bedankt.

SOCIETAS SPINOZANA.

Ter gelegenheid van Spinoza's verjaardag zal dr J. D. Bierens de Haan Vrijdagavond 24 November in het Spinozahuis, Paviljoensgracht, spreken over: De Spinozistische wijsheid als religieus verschijnsel.

Men weet, dat de Spinozisten op dit belangrijke punt uiteengaan. Dat zij dat doen, lijkt ons zeer betreurenswaardig. De eene groep ziet in Spinoza „een van God dronkene", de andere meent Spinoza tegen elke „aantijging" van godsdienstigheid te moeten beschermen. Aangezien de betrokkene zelf geen uitsluitsel meer kan geven, zouden o.i. de Spinozisten het beste doen, de handen ineen te slaan en samen te strijden voor de verspreiding van 's wijsgeers diepe gedachten. Moge de lezing van dr Bierens de Haan tot die eendracht bijdragen.

LEZING OVER MANTSJOERIJE.

A.s. Vrijdagavond 8 uur zal in Excelsior dr L. H. Grondijs voor het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap en de Kon. Ned. Vereeniging Onze Vloot spreken over Mantsjoerije.

Joodsche Vrouwenraad in Nederland

Lezing van Opperrabbijn I. Maarsen.

Er was gisteravond in een der zalen van het Gemeentemuseum aan den Korten Vijverberg geen plaats genoeg om alle belangstellenden voor de lezing van Opperrabbijn I. Maarsen een plaatsje te bezorgen.

Deze lezing voor de afd. Den Haag van den Joodschen Vrouwenraad in Nederland had tot onderwerp: De aesthetica der tentoongestelde voorwerpen op de thans aldaar gehouden Tentoonstelling van Joodsche Gebruiksvoorwerpen in het Huisgezin.

Mevr. Visscher, die als excuus aanvoerde dat er in het Gem. Museum geen grooter zaal te verkrijgen was en men hier toch de lezing wilde houden, heette den heer Maarsen welkom.

Deze, zijn lezing beginnende, wees op het vooroordeel dat het oude Jodendom geen schoonheidszin zou hebben bezeten. Van vlakke kunst is reeds in zeer oude tijden sprake, waarvan spr. verschillende voorbeelden gaf. Later werd ook blijk gegeven van zin voor beeldende kunst. De liefde voor de religieuse verrichting zelf heeft ook bijgedragen tot een cultiveering van het schoone. De strenge opvatting omtrent beeldvorming heeft er toe geleid, dat de sierkunst door de Joden minder werd beoefend. Levende onder niet-Joodsche volken ondergingen de Joden geestelijke invloeden, die voor hun kunstuitingen van belang waren. Zij maakten het ontleende echter pasklaar voor het Joodsche wezen. Aan de hand van voorbeelden maakte spreker dit nader duidelijk.

In de Middeleeuwen waren de Joden veel werkzaam op het gebied der toegepaste kunst, als goud- en zilversmeden, zijdewevers en -ververs, bij het branden van kunstglas, enz. De gilden werkten de toelating der Joden dikwijls tegen, o.a. op het gebied der diamantbewerking. De algemeene positie van de Joden in het land hunner inwoning had grooten invloed op de ontwikkeling van het kunstgevoel.

Er is uit ouden tijd weinig aan Joodsche kleinkunst bewaard, waartoe de vervolgingen der Joden hebben bijgedragen, terwijl ook veel door den nood in den smeltkroes onkenbaar is gemaakt.

Spr. stond vervolgens uitvoerig stil bij de versiering van luchters, seiderschotels, handschriften, enz., in verband met hetgeen op dit gebied hier thans is tentoongesteld.

Ook bij andere tentoongestelde voorwerpen gaf spr. een toelichting, ter verduidelijking van voorstellingen daarop voorkomende. Hierbij openbaart zich sterk de invloedl van het milieu op de kunstvaardige Joden.

Er bestaat dan ook wel kunst bij de Joden, maar geen Joodsche kunst. De zin voor het schoone heeft de Jood echter nooit verlaten. De aesthetica van zijn gebruiksvoorwerpen — aldus besloot spr. — heeft een hooger doel, daar de Joden hun kunst steeds in dienst hebben gesteld van het heilige.

Mevr. Visscher bracht den spreker dank voor zijn lezing, waardoor men van de tentoonstelling nog meer zou kunnen genieten.

DEUTSCH NIEDERLÄNDISCHE HILFE.

Elken herfst, als onze Prins te Berlijn op bezoek is, wordt een bal gegeven ten voordeele van in nood geraakte Duitschers. Vrijdagavond l.l. heeft het wederom in Hotel Esplanade plaats gehad. In Berlijn staat dit bal bekend als het „Niederländer-Ball". Het bezoek was — lezen we in de Deutsche Allg. Zeitung — zeer goed. Onder de aanwezigen werden opgemerkt de Prins der Nederlanden met zijn adjudant, overste Schmidt, hertog Adolf Friedrich zu Mecklenburg, generaal von Eberhardt, de staatssecretarissen dr Meissner en dr Lammers, den Oostenrijkschen gezant Tauschitz, prins en prinses von Altenburg, graaf Karlow, de admiraals Lange en Barsch enz. Ook vele Hollandsche dames en heeren, o.a. de heer De Vos van Steenwijk.

Aan het bal was een groote tombola verbonden en een jong Nederlandsch echtpaar verkocht in nationaal costuum met groot succes bloemen, welke pas met een vliegtuig der K.L.M. waren aangevoerd.

Onder de gasten was ook onze stadgenootwereldreiziger Charles Boon en het 8 Uhr Abendblatt bevat zelfs een artikeltje over hem van Herbert W. Zastrow. Een niet te best portret luistert het artikeltje op, dat vertelt van Boons vele reizen en zijn verdiensten voor een onpartijdige wereldtoerismepropaganda.

DUITSCHE VLUCHTELINGEN.

Men zendt ons de volgende mededeeling:

Binnenkort zal in Den Haag een comité worden gevormd tot steun aan de in de residentie verblijf houdende slachtoffers van het huidige Duitsche regime; in het bijzonder aan intellectueelen en kunstenaars.

Daarbij zal er tegen worden gewaakt, dat daardoor de strijd om het bestaan van Nederlanders zal worden verzwaard.

CONCERT VOGEL- EN PLANTENWIJK IN DE GALERIJ.

Onder leiding van den heer A. van Haaften heeft een intiemen kunstavond plaats gehad in de Galerij voor de Vogel- en Plantenwijk. De heer v. Haaften introduceerde de volgende solisten: mevrouw Lea Bergmann, zangeres, begeleid door mevrouw Kalina, mevrouw Zinsmeester, declamatrice, mej. Mulder, violiste, begeleid door mevrouw Koeberg, de heer Zieck, pianist, en tenslotte de heer v. Haaften zelf, die het concert eindigde met een duo met mevr. Bergmann uit Les Saltimbanques, dat buitengewoon insloeg.

BETHEL-JEUGD.

In het Seinpost-theater hield de Vereen. Bethel-Jeugd gisteravond haar jaarlijksche gezellige samenkomst, die, ondanks de malaise in de vereenigingskas, zooals de voorzitter zeide, door en voor een volle zaal werd gevierd.

Eén ding echter ontbrak aan de feestvreugde, dat was de aanwezigheid van ds Ferguson, den spreker van dezen avond. Op zijn komst had heel Bethel gevlast, doch de eerevoorzitter was verhinderd dit feest te midden van zijn jeugd bij te wonen.

Een revue werd vertoond, met primitieve hulpmiddelen, maar aardig om te hooren en te zien, door het enthousiasme, waarmee de jongens en meisjes speelden, zongen, korfbalden en kampeerden.

Ook een klein maar dapper orkestje ontbrak niet op het appèl en een elftal jongeren hadden hun best gedaan op het tooneelstuk Drie wijze gekken, van Austin Strong, dat ook verfilmd werd.

Alles tezamen: een heerlijke avond voor de Bethel-jeugd en de ouderen, die met haar meekwamen.

INTREKKING RIJBEWIJS.

Aan L. W. Ingelse alhier is de bevoegdheid om motorrijtuigen te besturen ontzegd voor een termijn van 3 maanden, ingegaan 12 October j.l.

Röntgenfotografie

Lezing van ir Uitermark voor de Haagsche Amateur-Fotografen Vereeniging.

De Haagsche Amateur-fotografen Vereeniging hield gisteravond in het Nationaal Schaakgebouw een bijeenkomst, waar ir G. M. Uitermark, uit Haarlem, een voordracht hield over het onderwerp: Röntgenfotografie.

Aan de wanden van de zaal was een groot aantal foto's geëxposeerd van den heer F. F. P. Bins te Amsterdam, welke collectie sterk de aandacht trok.

Ir Uitermark begon met de theorie van de Röntgenfotografie uiteen te zetten. Er bestaat een volkomen splitsing tusschen het werk met de R-camera en met de R-buis. Het werk is in drie groepen te splitsen, n.l. de therapie (bestraling) waarvoor speciale inrichtingen bestaan; de toepassing van de Röntgenstralen voor technische bedrijven (de doorstraling van gietstukken e.d.) en de Röntgen-diagnostiek, dus het maken van Röntgen-foto's op medisch gebied. Spr. wil speciaal dat laatste deel behandelen. Bij het fabriceeren van Röntgenstralen heeft men allereerst een Röntgenbuis noodig, een luchtledige buis, waarin twee metalen zijn opgeborgen. Vroeger werd met gasbuizen gewerkt met slechts één metaal, de anti-kathode. Deze methode was echter niet constant. Tegenwoordig heeft men twee metalen en een volkomen luchtledig, n.l. een gloeidraad tegenover een koperen plaat. Wanneer de gloeidraad wit gloeiend verhit wordt, zendt deze electronen uit en wanneer er nu tusschen draad en plaat een spanning van 80.000 volt wordt gebracht, zullen de electronen met groote snelheid tegen de antikathode botsen. Door deze botsing ontstaat een Röntgen-straling, een snelle golving van den aether. Deze straling wordt in kegelvorm teruggekaatst.

De hoogspanning tusschen kathode en antikathode wordt opgewekt door middel van een transformator, aangesloten op het lichtnet. Zoonoodig wordt bij wisselstroom nog van een gelijkrichter gebruik gemaakt.

De doordringbaarheid der Röntgenstralen is niet constant. Hoe zwaarder de stof, hoe moeilijker de doordringbaarheid. Er zijn stralen, die metalen van enkele mm. dikte kunnen doordringen, de meeste echter kunnen dat niet. Men heeft in de diagnostiek stralen van verschillende sterkte noodig, al naar gelang van de massa, welke moet worden doordrongen. Hierbij moet rekening worden gehouden met de lichtabsorptie van de te doordringen stof en met de dikte daarvan. Daarnaast is de intensiteit van het licht van groote beteekenis voor het maken van moment-opnamen. De kortst mogelijke belichtingstijd is 1/100 seconde.

In de Röntgenbuis ontstaat een geweldige hitte. Op de anti-kathode loopt de temperatuur in 1/10 seconde op tot 1500 gr. Celsius. Daarom wordt op de koperen anti-kathode een wolfram-plaatje bevestigd, dat een temperatuur tot 1700 gr. kan verdragen. Bovendien wordt het koper, waarop het Wolfram is bevestigd, met water gekoeld. Bij lagere stroomsterkte gaat de verhitting minder snel, zoodat men bij 10 mill. ampère tot 10 seconden kan belichten.

De doordringbaarheid van de stralen is afhankelijk van de spanning tusschen kathode en anti-kathode. Bij 80.000 volt bijvoorbeeld zou men van een hand geen afschaduwing op het negatief krijgen. Daarvoor is 45.000 volt voldoende. Voor een bekken is 65.000 volt noodig, voor een maag 80.000 volt. De maagfoto's eischen bovendien groote stroomsterkte, hetgeen wel de zwaarste eischen aan de buizen stelt.

Spr. schetste voorts verschillende details van de Röntgenbuizen, en gaf na de pauze een demonstratie van het maken van een Röntgenfoto van een hand, en vertoonde voorts een aantal lantaarnplaatjes over zijn onderwerp.

RJUCHT EN SLJUCHT.

Zondagavond 26 dezer half 8 zal de Friesche Vereeniging Rjucht en Sljucht voor haar leden en introducés in het gebouw De Vereeniging haar eerste uitvoering in dit seizoen geven. Opgevoerd zal worden: Postbus 4, een vroolijk tooneelspel in 3 bedrijven, van H. Bulthuis. Het koor zal onder leiding van den heer A. Jager vier liederen laten hooren. Na afloop is er bal.

Vereeniging van Spiritisten Harmonia

Gisteravond hield de Vereeniging van Spiritisten Harmonia een séance, waarbij het medium J. Rulof, bij spiritisten e.a. wel bekend door zijn boek „Een blik in het Hiernamaals", dit keer optrad als schildersmedium.

De voorzitter, de heer Van Walt, leidde den heer Rulof met eenige korte woorden in. Eenigen tijd geleden heeft de heer Rulof, eveneens in trance, een schilderij gemaakt, dat hij nu aan Harmonia heeft aangeboden. Spr. vergeleek dit schilderij met het „Insel der Frieden"; de zee is hier het symbool der menschelijke hartstochten, het eiland het spiritisme, dat voor wie het kennen rust en berusting beteekent.

Orgelspel bracht het medium in trance-toestand, waarop hij onmiddellijk begon te schilderen. En na ongeveer een half uur was het schilderij gereed.

De heer de Walt nam weer het woord. Hij zeide dat iemand die ook maar een beetje verstand van schilderen heeft, weet dat het practisch onmogelijk is in zoo'n korten tijd een schilderij te vervaardigen. Het beste bewijs dat het mediamiek geschilderd is, achtte hij wel dat, geheel afgezien van de kunstwaarde van het schilderij, eenige fijnere details ontbreken, die alleen een levend schilder er in zou kunnen brengen. In normalen toestand kan de heer Rulof geen penseelstreek doen; in trance schilderde hij ook grootendeels met gesloten oogen.

Na de pauze bood de heer Rulof zelf zijn vroeger vervaardigde schilderij aan. Hij zeide dat zijn geestenleiders, zij die vroeger de teugels in handen hadden, wilden dat Harmonia het in haar bezit had om het bestuur vooral, maar ook den leden der vereeniging kracht te geven in de levensstormen.

Het is de bedoeling van hen, ons door verschillende bewijzen dat zij bestaan, langzaamaan te verbinden met datgene, waarvan slechts de dood ons scheidt. De media vervullen hun moeilijke taak (hoe vaak worden zij niet miskend) met den blik omhoog naar God, in het hart het volle besef van het spiritualisme, de hoogste, heiligste idee van het spiritisme.

Daarna las de heer Rulof nog eenige passages voor uit zijn hierboven genoemd boek „Een blik in het Hiernamaals", dat hij eveneens mediamiek ontvangen heeft.

BAZAAR JONGEREN VREDES ACTIE.

Ter aanbeveling van den bazaar, welken de Haagsche afdeeling van de Jongeren Vredes Actie voornemens is te houden op 1, 2 en 3 December, is een comité gevormd, bestaande uit de volgende personen: prof. dr D. van Embden, Amsterdam, mevr. H. Roland Holst, Bloemendaal, P. Pijl, voorzitter Stichting Anti-Vivisectie Bond, mevr. A. de Vries-Bruins, arts, lid van den gemeenteraad, W. Drees, oud-wethouder, prof. dr J. Tinbergen, hoogleeraar aan de Nederlandsche Handelshoogeschool, drs Garmt Stuiveling, mr dr A. M. Joekes, lid van de Tweede Kamer, dr P. Kuylman, leider van de Haagsche Jeugd Organisatie, Louis v. Gasteren, tooneelkunstenaar, mej. dr N. Bruining, voorzitster van den V.P.R.O. en dr H. P. Berlage, architect.

OPENBARE LES.

Maandagavond, 27 November, des avonds te 8 uur, zal mej. A. Andriessen een openbare les geven met haar kinderkoor in het gebouw De Ruyterstraat 67, met welwillende medewerking van mej. A. Dyserinck, piano-begeleiding. De heer Henri Nolles zal met zijn paedagogisch poppenspel den avond opluisteren.

— Het Haagsche Tram Mannenkoor zal onder leiding van den heer Piet Zwager, zijn jaarlijksch concert geven op Zondag 26 Nov. in Diligentia, 's avonds 8 uur.

Door het koor zullen worden uitgevoerd werken van Brandts Buis, Nieuwenhoven, Wierts e.a. Ook de werken, welke op 27 Sept. in den Dierentuin en 29 Oct. te Rotterdam werden gezongen, zullen worden uitgevoerd. Solisten zullen zijn de heeren Stotijn (hobo), Poolman (fluit), Witt (klarinet), Feenstra (hoorn), Poons (fagot) en Frenkel (piano).

WETENSCHAPPEN

STICHTING HET NEDERLANDSCH HISTORISCH NATUURWETENSCHAPPELIJK MUSEUM.

Eerste vergadering van de Commissie van correspondentie en advies.

Zaterdagmiddag is te Leiden de eerste vergadering gehouden van de Commissie van correspondentie en advies van de stichting Het Nederlandsch Historisch Natuurwetenschappelijk Museum, welke vergadering behalve door een veertigtal leden dier commissie door een groot aantal genoodigden en belangstellenden werd bijgewoond.

Dr C. A. Crommelin heeft als voorzitter der stichting de installatie-rede uitgesproken.

Spr. sprak er, na een woord van welkom tot de aanwezigen, zijn vreugde over uit, dat de op deze vergadering aanwezige leden hun benoeming tot correspondeerend lid hebben aangenomen en besprak vervolgens het doel en de werkwijze der commissie, waarbij hij in het kort de wordingsgeschiedenis van het museum schetste.

Niet alleen door raadgeven kan de commissie zich verdienstelijk maken, ook het materieel bezit van het museum dient zooveel mogelijk aangevuld en uitgebreid te worden en op dit gebied is nog veel te doen. Ongetwijfeld bevinden zich nog tal van voorwerpen zoowel in het bezit van particulieren als ook hier en daar in openbare instellingen, die daar weinig of geen nut stichten, doch die, ingelijfd in de verzamelingen van het museum, het hunne zouden bijdragen om het museum tot een naar waarheid nationale instelling van hooge cultureele waarde te maken. Om de eigenaars of beheerders tot afstaan te bewegen is verbreiding van een juist inzicht in het doel en het streven van het museum in ruimen kring het beste middel en daarom van het hoogste belang.

Vervolgens heeft Dr Crommelin een lezing gehouden over: Nederlandsche, in 't bijzonder Amsterdamsche globes uit de 16e, 17e en 18e eeuw.

De aanwezigen begaven zich hierna naar de tentoonstelling, welke in het Museumgebouw is ingericht, om deze expositie onder leiding van Dr Crommelin te bezichtigen.

NEDERLANDSCHE VEREENIGING VOOR MICROBIOLOGIE.

De Nederlandsche Vereeniging voor Microbiologie heeft Zaterdag j.l. haar wintervergadering gehouden in het Pharmaceutisch Laboratorium te Utrecht.

Na afdoening van enkele ingekomen stukken werd overgegaan tot het verkiezen van een bestuurslid wegens aftreding van den voorzitter, prof. dr W. Schüffner te Amsterdam, die niet herkiesbaar was. Als diens opvolger, tevens als voorzitter, werd gekozen prof. P. C. Flu te Leiden, die deze benoeming aanvaardde.

Vervolgens werd besloten, overeenkomstig het voorstel der in de vorige vergadering benoemde tijdschrift-commissie, verandering te brengen in de thans gevolgde wijze van publiceeren der van de Vereeniging uitgaande verhandelingen enz., n.l. tot het uitgeven van een eigen orgaan, het Ned. Tijdschrift voor Hygiëne en Microbiologie, waaraan de naam van Antonie van Leeuwenhoek zal worden verbonden en dat in 3-maandelijksche afleveringen, aan te vangen April 1934, zal verschijnen bij de firma Swets en Zeitlinger te Amsterdam.

Verder werd bepaald, dat de a.s. zomervergadering zal worden gehouden op Zaterdag 5 Mei te Baarn.

In het wetenschappelijk gedeelte sprak allereerst dr L. E. den Dooren de Jong (Rotterdam) over Sporenphagen en Modderphagen.

Dr A. Tasman (Utrecht) behandelde, mede namens dr A. W. Pot, de Biochemie van gaslooze paratyphusbacteriën.

In de middagvergadering sprak dr W. K. Mertens (Batavia) over De bongkrek-vergiftigingen te Banjoemas, mede namens dr A. G. van Veen.

Volgende spreker was dr J. Smit (Amsterdam) over het onderwerp: De oorzaken van het verschijnsel der bulking van geactiveerd slib.

Dr Von Gara (Utrecht) hield daarna een lezing over Bacterium typhi flavum, waarna tenslotte de heer J. M. Appelman (Leiden) sprak over het isoleeren van Leptospira icterohaemorrhagiae uit water.

— Voorzichtig met de klok, Johan! Het is een zeldzaam stuk! Het is het grootste horloge, dat ooit werd gemaakt. (11 420)

KUNST EN LETTEREN

HET LEIDSCHE STADHUISPLAN

Volgende week Maandag in den Raad

In aansluiting op hetgeen in ons Avondblad van gisteren reeds is medegedeeld, omtrent het praeadvies van B. en W. van Leiden met betrekking tot het Stadhuisvraagstuk, aan welk praeadvies de rapporten der Raadhuis-Adviescommissie en van de Commissie van Fabricage zijn toegevoegd, laten wij hier thans uit het omvangrijke stuk nog een en ander volgen:

De meerderheid van de Commissie van Fabricage adviseert, nu nog niet tot het verleenen van de opdracht tot uitvoering aan den heer Blaauw over te gaan. Eerst wanneer een nadere uitwerking heeft plaats gehad zal de Raad een definitieve beslissing kunnen nemen. Aan B. en W. dient dus machtiging te worden verleend, om een opdracht tot nadere uitwerking aan architect Blaauw te verstrekken.

De minderheid van de Commissie, bestaande uit twee leden, kan zich met dit standpunt niet vereenigen. Een van deze leden heeft bezwaren tegen de naar zijn meening te kleine binnenplaats, te geringe verdiepinghoogte en minder gunstige verlichting der gangen. Met de nadere uitwerking van het plan Blaauw kan hij zich niettemin wel vereenigen, mits ook het plan Kropholler voor nadere uitwerking in aanmerking kom. Dit plan is evenmin zonder meer aanvaardbaar, doch is niet minder dan het plan Blaauw.

Het andere lid der minderheid acht het plan Kropholler het beste. Het plan Blaauw acht hij architectonisch en stedebouwkundig weinig geslaagd. Intusschen heeft dit lid er ook geen bezwaar tegen, dat beide plannen nader worden uitgewerkt.

Daartegenover voert de meerderheid der Commissie van Fabricage aan, dat de bezwaren tegen het plan Kropholler van principieelen aard zijn, terwijl de gebreken van het plan Blaauw, welke ook zij niet geheel ontkent, van meer ondergeschikte beteekenis zijn. Zij zullen in onderling overleg tusschen gemeentebestuur, architect en Raadhuis Advies Commissie worden geredresseerd. De opzet van het plan zal daarbij onveranderd kunnen blijven.

De bezwaren tegen het plan Kropholler kunnen niet worden opgeheven zonder zóó ingrijpende wijziging van het plan, dat feitelijk van een nieuw plan zou moeten worden gesproken

* * *

B. en W. voegen hieraan het volgende toe:

Ons college kwam tot de conclusie, dat het zoo duidelijk en zoo uitvoerig gedocumenteerd advies van de door den Raad ingestelde R.A.C. dient te worden opgevolgd in den geest als door de meerderheid van de Commissie van Fabricage wordt voorgesteld.

Eén lid van ons college is echter een andere zienswijze toegedaan. Het acht het plan Kropholler het beste en het meest in het stadsbeeld passende en zou dit daarom ter uitvoering willen zien voorgesteld.

In de gegeven omstandigheden kan dit lid echter mede gaan met het denkbeeld van de minderheid in de Commissie van Fabricage om zoowel het plan Blaauw als het plan Kropholler nader te doen uitwerken.

De overige leden van ons college sluiten zich evenwel aan bij het voorstel van de meerderheid van de Commissie van Fabricage.

Onder verwijzing naar de verschillende in de leeskamer ter visie gelegde stukken, w.o. het adres van den heer dr Henri Polak c.a. en de nader ingekomen adhaesie-betuigingen aan dat adres geven B. en W. mitsdien den Raad in overweging:

a. De perceelen Vischmarkt no. 7 en 8 mede voor den Stadhuisbouw aan te wijzen (het perceel Breestraat 92 valt reeds onder het aangegeven bouwterrein).

b. B. en W. te machtigen het plan van den architect C. J. Blaauw nader door dezen te doen uitwerken — zulks in overleg met B. en W. en de R.A.C. — waarbij rekening zal worden gehouden met de wijziginggen, welke door B. en W. noodig zullen worden geoordeeld.

c. Te besluiten, dat het uitgewerkte plan aan de goedkeuring van den Raad zal worden onderworpen.

d. Het adres van dr Henri Polak c.s. als afgedaan te beschouwen.

Het ligt in de bedoeling, dat met de behandeling van het praeadvies in den Raad Maandag 27 dezer een begin zal worden gemaakt.

DE VERZAMELING SIGMARINGEN.

De beroemde Sigmaringen-verzameling van de Hohenzollerns, de blangrijkste en kostbaarste particuliere kunstverzameling in Duitschland, zal op 4, 5 en 6 December a.s. te Frankfort in veiling worden gebracht.

De schatten van deze verzameling werden in 1928 in enkele musea tentoongesteld en verzamelaars konden enkele kleine stukken aankoopen. Thans zal de geheele kunstschat, bestaande uit meer dan 200 stukken, worden geveild.

De Sigmaringen-collectie werd begonnen door prins Carl Anton en is altijd in het kasteel Sigmaringen den ouden zetel van de familie Hohenzollern, geweest.

Een van de belangrijkste schilderstukken dezer verzameling is een doek van Schäuffeln, een leerling van Dürer, voorstellende Christus het Kruis dragende.

De collectie omvat voorts ivoren en oude steenen voorwerpen van groote waarde.

DE INTERNATIONALE P.E.N.-CLUB

Op een vergadering van het internationaal uitvoerend comité van de P.E.N.-club, den 8en November onder voorzitterschap van H. G. Wells te Londen gehouden, is het vraagstuk van de samenstelling van het Duitsche centrum onder de oogen gezien. Uit de ontvangen inlichtingen en de gedachtenwisseling bleek dat het Duitsche centrum, gelijk het is samengesteld, niet in staat was zich te richten naar de grondbeginselen der P.E.N., die gehouden is buiten de politiek te blijven en des schrijvers recht op vrije meeningsuiting te beschermen. Men heeft een resolutie in dezen zin aangenomen, waarop het Duitsche centrum zijn uittreden aankondigde, verklarende dat de Duitsche schrijvers zouden voortgaan voor den vrede te werken op de wijze die hun juist toescheen.

CONCERT- EN THEATERGIDS. NELLY WAGENAAR.

De pianiste Nelly Wagenaar zal, op haar recital op Zaterdag a.s. in Diligentia werken van Bach, Mozart, Schumann en Debussy ten gehoore brengen.

Onze landgenoot de pianist Marinus Flipse, welke dezen zomer in Weenen den pianistenprijs behaald heeft, zal een recital geven op Woensdag 29 November a.s. in Diligentia.

Letterkundig Genootschap Oefening kweekt Kennis

Het bestuur van bovengenoemd genootschap heeft gemeend, tot het aankweeken der kennis van het Oud-Nederlandsche lied, gisteravond den heer J. Hovy te moeten uitnoodigen, die als een der pioniers der laatste jaren bekendheid gekregen heeft.

De heer Hovy, dien wij nu ongeveer acht jaar geleden met zijn mooie Leidsche ensemble hier mochten hooren, blijkt de onvermoeide werker te zijn gebleven. Of hij daarvoor evenredige waardeering zal oogsten, valt te betwijfelen. Afgaande op de geringe opkomst (de zaal van Diligentia was slechts matig bezet) is dat voor dezen avond althans niet 't geval geweest. De heer Hovy had zich als inleider tot onderwerp gekozen: Het lied in onze Gouden Eeuw, waarbij hij aan de hand van verschillende citaten, het werk der 17e eeuwsche componisten in het licht stelde. Hij werd daarbij bijgestaan door een achttal dames en heeren zangsolisten (wier namen helaas niet op het programma vermeld stonden), die een ensemble vormden, onder leiding van mr H. Smedes; verder een dubbel strijkkwartet, bestaande uit mr R. le Rütte, mej. Odilla van den Bergh, mevrouw Non Prijn, jhr W. H. de Savornin Lohman, de heeren H. Klinker en J. P. Nieuwenhuijs, dr A. Uytenboogaart en den heer E. Blok; aan het clavecymbaal mr H. Smedes.

Wat de uitvoering van het programma betreft, kunnen we het goede streven van den heer Hovy niet anders dan toejuichen, hoewel we niet kunnen ontkennen, dat zijn doel, hoe schoon ook, meer belangstelling zal moeten kweeken. In de eerste plaats hebben de ensemble-zangers te weinig afwisseling, en vooral gemis van kleur in de harmonisatie.

Met uitzondering van enkele kleine struikelblokjes, sloeg het achttal dames en heeren zich dapper door de niet gemakkelijke taak heen. Enkele solisten (vooral de tenor) toonden hun goede eigenschappen.

Als een welkome afwisseling kregen we het genoemde strijkoctet, onder aanvoering van mr Robert le Rütte, dat zeer prijzenswaardig medewerkte in de begeleiding van het Oranje Meilied, van J. v. d. Vondel, en vooral de Oud-Hollandsche danswijzen vertolkte, onder leiding van den heer J. Hovy, waarmede het welverdiend applaus mocht behalen.

Wegens het late uur moesten enkele nummers van het programma vervallen.

CONCERT HAAGSCHE KUNSTKRING.

Het concert in den Haagschen Kunstkring begon gisteravond met een teleurstelling: de concertgever zelf, de heer Zalsman, kondigde nl. aan, dat hij door een plotselinge keelaandoening niet in staat was te zingen. Maar Theo van der Pas stak de reddende hand toe en speelde een Impromptu in bes dur met variaties van Schubert en het Scherzo op. 31 van Chopin, waarmede hij het talrijk opgekomen publiek in verrukking bracht. Hij speelde deze werken ook zeer muzikaal en met volkomen beheersching.

De sopraanzangeres, mevr. Marie Versteegh, zong eenige liederen van Debussy, Fauré, Delage-Prat en Cui. Zij voelt de sfeer van deze Fransche liederen zeer goed aan, hoewel de stem wel veel ongelijks heeft, wat betreft het lage medium, dat toonloos klonk; ook de intonatie was niet geheel zuiver. Toch oogstte de zangeres veel succes en mocht dan ook mooie bloemen in ontvangst nemen.

SELMA LAGERLÖF EN GRETA GARBO.

Ter gelegenheid van den 75en verjaardag van Selma Lagerlöf, gisteren, is de film, die van haar werk Gösta Berling nn 1924 is gemaakt, weer voor den dag gehaald en nu in Zweden vertoond. Bij de vervaardiging heeft Selma Lagerlöf indertijd zelf vele aanwijzingen gegeven en het geheel zoo bekort en gewijzigd dat het aan het oorspronkelijke werk zoo weinig mogelijk afbreuk deed. De Zweedsche tooneelspeler Lars Hansson speelde de rol van Gösta Berling en Gerda Lundequist yertolkte de partij van de „majoorsche" Samzelius. Maurits Stiller had de regie. Verder was er bij de spelers van de kleinere rollen een onbekende leerlinge van de school van dramatische tooneelspeelkunst. Zij was een verlegen, zeventien-jarig meisje, dat bij de opnemingen in de studio nauwelijks met een „knix" de schrijfster durfde bezoeken. De programma's